

FÖRDJUPNINGS- MATERIAL

LÄS MER

av Katarina Kuick

Fördjupningsmaterial av Katarina Kuick & Charlotte Jakobsson

ILLUSTRATIONER AV:
SANNA BORELL,
HEDVIG HÄGGMAN-
SUND OCH
DAVID HENSON

CHARLOTTE
JAKOBSSON ÄR
SPECIALLÄRARE MED
SPRÅK-, LÄS- OCH
SKRIVINRIKTNING

4+
ÅR

Om upphovs- personerna

Katarina Kuick

Katarina Kuick är författare och översättare. Hon har skrivit en rad böcker för barn och unga. 2009 tilldelades hon Augustpriset tillsammans med Ylva Karlsson för boken *Skriv om och om igen – en inspirationsbok för skrivsugna*. Katarina Kuick är ledamot i Svenska Barnboksakademin där hon innehar stol nummer 13.

Hedvig Häggman-Sund

Hedvig Häggman-Sund har jobbat som illustratör sedan 2004 och har tecknat för bland annat serietidningar, böcker, spel och animerad film, bland annat med uppdrag från Netflix och Universal Pictures. Hon delar sin tid mellan Göteborg och Malmö och har pojkvän, katt samt ett illustrationskonto på Instagram med 225 000 följare.

Sanna Borell

Bilderboksskaparen Sanna Borell är född i Värnamo, men bor numera i Malmö där hon även frilansar som illustratör. Hon har pluggat grafisk design och barnlitteratur vid Lunds universitet och debuterade 2011 med bilderboken *Djungelön* (Vombat förlag). Hon är en mångsidig illustratör som sedan dess utkommit med flera egna bilderböcker och gjort sig känd för sin färgsprakande och fantasifulla illustrationsstil.

David Henson

Illustratören David Henson bodde sina första år i Zimbabwe och har därefter bott i England. 2005 fann han kärleken som tog honom till Sverige. Han började jobba som röntgensjuk-sköterska med drömmen att en dag bli illustratör. Nu bor han med sin familj i Värnamo och är verksam som illustratör på heltid.

Introduktion

LÄS MER – boken för dig som just börjat läsa är fortsättningen på Katarina Kuicks tidigare bok *LÄS – boken för dig som vill börja läsa*. *LÄS MER* vänder sig till barnet som nu upptäckt att läsningen bär och att det finns berättelser att upptäcka på egen hand eller tillsammans med någon annan. Boken är tänkt att vara barnets egen bok men också en bok att läsa och glädjas åt tillsammans, med en vuxen eller med en eller flera läskompisar.

I *LÄS MER* samverkar bild och skrift till korta berättelser och texter precis som i den tidigare boken. Texterna uppmuntrar inte bara till att utforska text och bild, utan också till frågor, samtal och lek som i sin tur bidrar till att barnet utvecklar sin berättarförmåga, sitt ordförråd, sitt tänkande och därmed också sin förmåga att lära.

Fördjupningsmaterialet vänder sig till alla vuxna som vill stimulera barnets förståelse av att läsa och skriva, hemma eller på förskolan och i skolan. Materialet är tänkt att inspirera till språkande sammanhang samt till läs- och skrivfrämjande aktiviteter helt i linje med förskolans läroplan (Lpfö 18): *"Barnen ska erbjudas en stimulerande miljö där de får förutsättningar att utveckla sitt språk genom att lyssna till högläsning och samtala om litteratur och andra texter."* Men även i linje med förskoleklassens, grundskolans och fritidshemmet läroplan (Lgr22): *"Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften"*.

I fördjupningsmaterialet till Katarina Kuicks tidigare bok *LÄS* för nybörjarläsaren finns många tips på aktiviteter samt goda råd för att främja barns tidiga läsning. I materialet som du hittar på: www.rabensjogren.se/skola-bibliotek/lararhandledningar/forskola påtalas även vikten av förståelse för att barn är olika och att barn kan vara språkligt sårbara utifrån olika orsaker. Därför är det en angelägen uppgift att ge alla barn förutsättningar att utvecklas genom språklig stimulans och vuxenstyrda läsaktiviteter. I materialet påtalas därför vikten av att läsa, och att läsa mycket och varierat men också av att samtala och att "prata", "prata mycket"... Utforska gärna det materialet för inspiration till arbetet med boken *LÄS MER*.

Hur boken är upplagd

I den tidigare boken *LÄS* introduceras bokstäverna, först som versaler och sedan som gemener. Orden är en- eller tvåstaviga och ljudenligt stavade, texter blir succesivt längre och lagom utmanande. De humoristiska texterna byggs ut vartefter med fullständiga meningar, skiljetecken och repliker.

Med detta som utgångspunkt är *LÄS MER* en fortsättning för barnet som ”knäckt läskoden” och nu förstår sambandet mellan bokstav och ljud och som därmed står inför nya utmaningar i sin läsning. *LÄS MER* innefattar både korta och längre berättelser med välbekanta figurer från *LÄS* men läsaren möter också nya karaktärer. Texterna innehåller fler fullständiga meningar, skiljetecken och repliker och introducerar därtill dubbelteckning och ljudstridig stavning.

Nedan följer en beskrivning av innehållet i *LÄS MER*, dels innehållets lästekniska utmaningar men också författarens engagerande innehåll och upplägg. Du ges härmed möjlighet att orientera dig i boken för att lättare kunna planera för stimulerande aktiviteter som du kan anpassa till barnet eller barnen du möter.

TEXTER MED KORTA MENINGAR/PRATBUBBLOR OCH LJUDENLIGT STAVADE ORD

- Sagan om kon som fick blöta skor (s. 6–13)
- Sånt som händer (s. 22–23)
- Hästen som ville gå i skolan (s. 28–35)

TEXTER MED LÄNGRE MENINGAR OCH LJUDSTRIDIGA ORD

- Rot tappar en tand (s. 46–49)
- När Ida ville rida och Ada ville bada (s. 70–78)
- Super-Hjälmar hjälper (s. 88–91)
- Rut shoppar (s. 122–125)
- Liten tuva stjälper ofta stort lass (s. 126–135)

VERSALER OCH GEMENER

- STOR och Liten (s. 16–21)
- STOR och Litens Hurra-afton (s. 38–44)

SKILJETECKEN

- Rot tappar en tand (s. 46–49)
- När Ida ville rida och Ada ville bada (s. 70–78)
- Vad blir det? (s. 82–87)
- Var ska vi bo? (s. 94–99)
- Rut shoppar (s. 122–125)
- Liten tuva stjälper ofta stort lass (s. 126–135)

RIM

- Sånt som händer (s. 22–23)
- En ko på en bro (s. 24–26)
- En katt på en hatt (s. 64–66)
- Höstdikt (s. 67)
- Var ska vi bo? (s. 94–99)
- Det var en gång (s. 102–104)
- Vad blir det för mat? (s. 114–117)

HOMONYMER

- Samma men inte samma (s. 106–107)

DUBBELTECKNING

- Solo och Dubbel (s. 52–55)
- Bilduppslag dubbelteckning (s. 56–57)
- En dams dag (s. 58–61)
- Nu är det vinter (s. 62–63)
- En katt på en hatt (s. 64–65)

ORD MED J-LJUD

- Bilduppslag j-ljud (s. 80–81)
- Vad blir det? (s. 82–87)
- Super-Hjälmar hjälper (s. 88–91)

ORD MED NG-LJUD

- Bilduppslag ng-ljud (s. 100–101)
- Det var en gång (s. 102–104)
- En lång gång (s. 105)

ORD MED TJ-LJUD

- Bilduppslag tj-ljud (s. 108–109)
- Vad hände sen? (s. 110–111)

ORD MED SJ-LJUD

- Bilduppslag sj-ljud (s. 120–121)
- Rut shoppar (s. 122–125)
- Liten tuva stjälp ofta stort lass (s. 126–135)

PARA IHOP ORD OCH BILD (BILDUPPSLAG)

- Bilduppslag Alfabetisk ordning (s. 36–37)
- Bilduppslag dubbelteckning (s. 56–57)
- Bilduppslag j-ljud (s. 80–81)
- Bilduppslag ng-ljud (s. 100–101)
- Bilduppslag tj-ljud (s. 108–109)
- Bilduppslag sj-ljud (s. 120–121)

FAKTA-TEXTER

- Vatten (s. 50–51)
- En myggas liv (s. 68–69)
- Hur många ben (s. 92–93)
- Plantera en kärna (s. 112–113)

DIKT

- Höstdikt (s. 67)

GÅTOR

- Vad blir det? (s. 82–87)

”DET VAR INGET MER” (SAMMANSATTA FANTASI-ORD)

- En huller-om-buller-hög (s. 24–26)
- Ett botten-till-toppen-torn (s. 64–66)
- Ett vingel-rangel-torn (s. 102–104)

VAD VÄLJER DU?

- Leka med lejon? (s. 14–15)
- Bo i en ...? (s. 27)
- Semla med senap ...? (s. 45)
- Komma till skolan ...? (s. 79)
- Bada i en ...? (s. 118–119)
- Räkna alla ...? (s. 138–139)

HEMLIGHETER

- Rot tappar en tand (s. 46–49)
- Hemligheter (s. 136)
- Fler hemligheter (s. 137)

VÄNSKAP

- STOR och Liten (s. 16–21)
- Hästen som ville gå i skolan (s. 28–35)
- STOR och Litens Hurra-afton (s. 38–44)
- Nu är det vinter (s. 62–63)
- När Ida ville rida och Ada ville bada (s. 70–78)
- Super-Hjalmar hjälper (s. 88–91)
- Liten tuva stjälpes ofta stort lass (s. 126–135)

SAMARBETE

- Super-Hjalmar hjälper (s. 88–91)
- Var ska vi bo? (s. 94–99)
- Liten tuva stjälpes ofta stort lass (s. 126–135)

TID OCH FÖRÄNDRING

- Vatten (s. 50–51)
- En myggas liv (s. 68–69)
- Plantera en kärna (s. 112–113)

LIKA OCH OLIKA

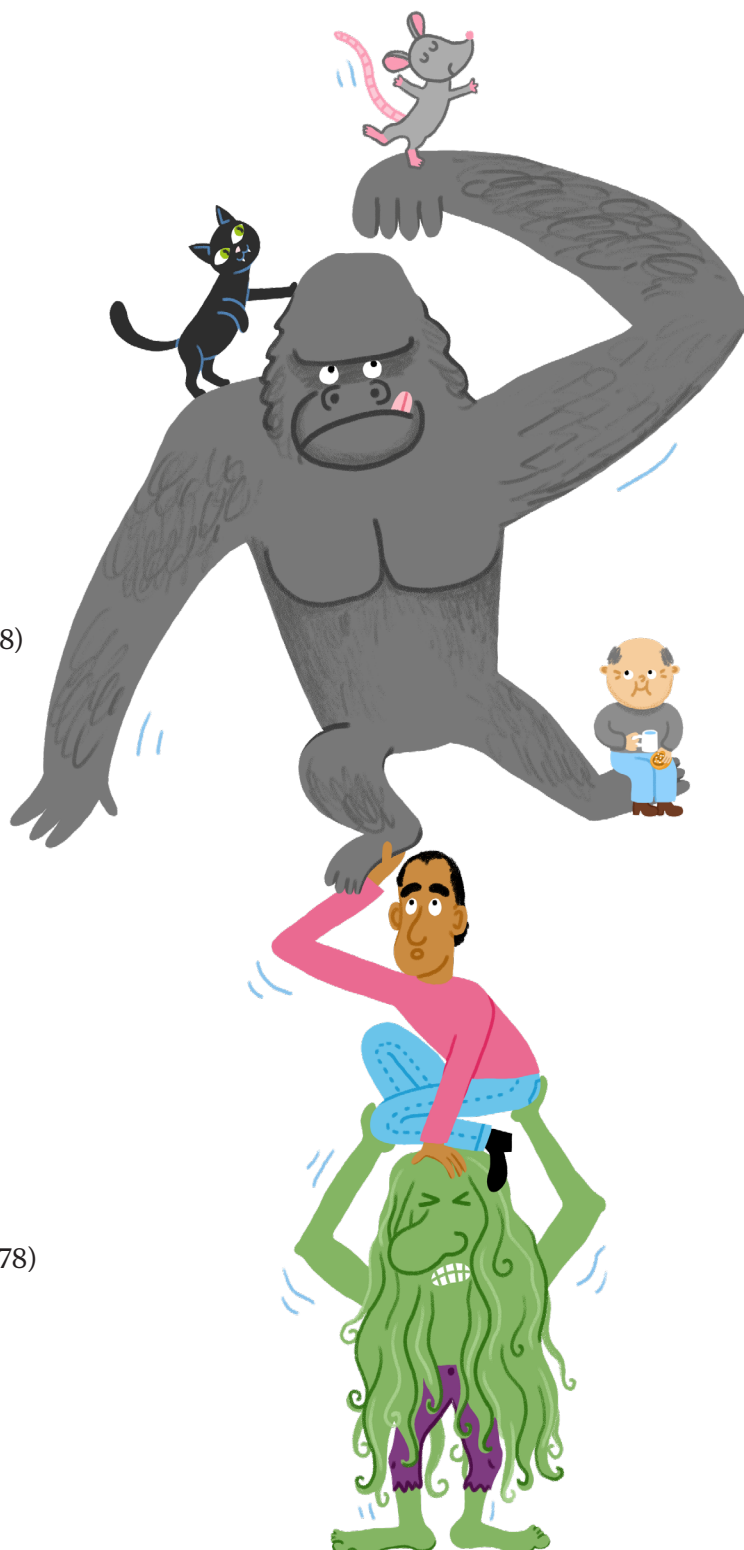
- STOR och Liten (s. 16–21)
- Rot tappar en tand (s. 46–49)
- När Ida ville rida och Ada ville bada (s. 70–78)
- Hur många ben (s. 92–93)
- Vad blir det för mat? (s. 114–117)

FÖLJA KARTA

- En lång gång (s. 105)

FÖLJA INSTRUKTION

- Skattjakt (s. 140–141)

Läs- och skriv- främjande aktiviteter

Aktiviteterna *läsa* och *skriva* speglar varandra och är tätt sammanvävda med vad en människa upptäcker, tänker, vill och kan kommunicera. När vi vill stödja barnets läs- och skrivförmåga ska vi börja med att stödja barnet att utveckla sitt berättande inom olika kommunikativa områden, både muntligt och kroppsligt. Det är genom att delta i aktiviteter som det blir angeläget att få uttrycka sina erfarenheter och sin kunskap.

En inspirerande skriftspråklig miljö är rik på skriftspråkliga verktyg, dvs. böcker, bilder och symboler men den är även rik på möjligheter för barnet att få uttrycka sig, dvs. med talat språk, med musik och dans, med rörelse och lek eller med färg och form. Gemensam högläsning är i detta sammanhang ett framstående redskap för barnet att utveckla sitt berättande och väcker samtidigt barnets nyfikenhet för text och kommunikation. Som vuxen har du en viktig uppgift i att tillgängliggöra dessa möjligheter.

I *LÄS MER* finns otaliga siduppslag som väcker barnets uppmärksamhet. Varje berättelse och varje uppslag erbjuder därför många ingångar till olika typer av vuxeninitierade textsamtal och skriftspråksaktiviteter. Genom den tidigare presentationen av bokens olika teman kan du som vuxen välja ett område som kan vara intressant och spännande för ett barn eller en barngrupp att fördjupa sig i. Som exempel inspirerar "Vad blir det?" till att ställa fantasifulla gåtor till varandra. De fyra faktatexterna inspirerar till att utforska avsnittens fyra faktaområden och till praktiska aktiviteter inom temat. De rikt illustrerade texterna, exempelvis de om vänskap och hemligheter, kan användas som utgångspunkt för textsamtal utifrån frågor som inleds med: "Vem?", "Vad?", "Var?", "När?", "Vilken?" och "Varför?".

Kanske förekommer också ord i texterna som barnet aldrig hört eller inte förstår som väcker frågor ... det finns så många frågor att ställa kring texter och bilder och en avslutande fråga som kan fortsätta i evighet och påbörja mängder av aktiviteter är frågan: "Vad tror du hände sen?".

Andra avsnitt i *LÄS MER* kan inspirera till gemensamma lekar med språket, muntliga och skriftliga men också aktiviteter med färg och form. Här är exempel på teman ni kan experimentera med och utveckla:

- Rim
- Homonymer
- Gåtor
- Dikter
- "Vad väljer du?"
- Sammansatta fantasi-ord
- Teman: hemligheter, vänskap, tid och förändring, lika och olika
- Kartor
- Skattjakt

Innehållet i *LÄS MER* utmanar nybörjarläsaren med ljudstridig stavning, dock har boken inte ambitionen att undervisa barnet i olika stavningsregler, utan istället viljan att exponera barnet för stavning av olika språkljud som inte representeras av en enskild bokstav. Berättelserna om Solo och Dubbel visualiserar dock i sitt pedagogiska upplägg lekfullt och tydligt när ord stavas med dubbelteckning och gynnar alldeles säkert barns förståelse för denna stavningsregel.

Nybörjarläsaren får i *LÄS MER* möjlighet att genom egen läsning pröva sig fram och upptäcka stavningens komplexitet för att i sitt utforskande skrivande upptäcka att det finns olika möjligheter att stava ord som inte har rena bokstavsljud, möjligen även förstå att ord ibland skrivs med dubbla bokstäver. Genom bokens pedagogiska upplägg kan barnet härmed göra upptäckter och allteftersom se stavningsmönster att använda.

När barnet har utvecklat förmåga att forma bokstäver samt utvecklat en vilja att formulera sig i skrift finns ofta en önskan om att stava rätt och då kan *LÄS MER* vara vägledande. Det är viktigt att bejaka barnets utforskande samt att svara på frågor men anmärk aldrig på barnets stavning under dess tidiga försök att erövra skriftspråket – uppmärksamma istället alltid barnets försök och framsteg!

Det viktiga är att barnet känner engagemang och vill uttrycka sig och i det möter vuxna och kamrater som är intresserade av att lyssna på vad de vill berätta.

